

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש י שבט תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 4:29 תל-אביב: 4:43 חיפה 4:33 מוצאי שבת: ירושלים: 5:44 תל-אביב: 5:45 חיפה: 5:43 ר"ת: 6:21

פרשת בא

אמת

**לדקדק בכל דיבור היוצא מהפה שיהיה
על טהרת האמת !**

נלמד מהפסוק: "והעתירו לה' אלוקיכם" (פרק י-יז)

מדוע אמר פרעה "והעתירו" בלשון רבים? ביאר הרמב"ן: "כי כן
יאמר פרעה בכל פעם דרך מוסר, כי יודע פרעה כי משה הוא המעתיר,
כי כן אמר לו: "למתי אעתיר לך" והעתרתני אל ה'" "אפרוש כפי אל
ה'", כי לא ידבר [משה] בזה לשון רבים, שלא יוציא שקר מפיו.

נמצאנו למדים מדברי הרמב"ן, עד כמה דקדק משה בינו בדיבורו
שיהיה על טוהר האמת. שכן, אף כי מדרד הענוה לייחס את מעשה
עצמו בלשון רבים, ואם כן, משה העניו מכל אדם היה יכול להכליל
עצמו בלשון רבים ולומר "והעתרנו אל ה'" אעפ"כ הקפיד משה
שלא לסטות במשהו מדקדוק האמת, ואמר בלשון יחיד "והעתרתני"
כפי שכך היה באמת.

ראיה לדברי הרמב"ן נוכל להביא ממה שלמדו חז"ל מהפסוק
"בחר לנו אנשים" (שמות יז-ט) ולא נאמר "בחר לי" מלמד שהחשיב
את תלמידו יהושע כמותו. ולכאורה תמוה: מה הראיה הרי יתכן
שמה שאמר משה בלשון רבים היה זה מדרד הענוה ולא משום
שהחשיבו כמותו?!

אלא מכאן ראיה לדברי הרמב"ן, שגם מדרד הענוה לא הוציא
משה מפיו דבר שאינו בדקדוק האמת ואם בכ"ז אמר בלשון רבים
"בחר לנו" ראיה ברורה שהתכוון לעשות את יהושע כמותו.

**נשאל הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בעל הבית הלוי) על הפסוק "אמת
מארץ תצמח":** אם אמנם האמת צומחת ועולה בשפע רב מן האדמה
הזרועה, מדוע מועטים כל כך בעולם אנשי אמת?

והשיב הגרי"ד: "כדי להשיג את האמת העולה מן האדמה, צריכים
להתכופף במקצת, וטבעם של רוב בני אדם הוא שאינם מוכנים
לכופף עצמם למטה משיעור קומתם הרגילה..."

עוד נאמר בפסוק: "אמת קנה ואל תמכור" (משלי כג-כג) ופירש
כ"ק אדמו"ר מקוצק זצ"ל: ישנם בני אדם שמחשיבים מאוד את
האמת, אך רק כשהיא אצל הזולת... את העולם כולו היו רוצים
לזכות באמת, ורק לא את עצמם. ואכן אליהם נאמר "אמת קנה"
- קנה את האמת לעצמך, לצורך עצמך! "ואל תמכור" - אל תחזיק
בה, רק כדי למוכרה לאחרים...

"שפת שמים היא אמת..."

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל דיבר פעם עם הגה"צ רבי
אליהו לופיאן זצ"ל על התפילות בימים הנוראים. בתוך הדברים
אמר לו רבי אליהו שכאשר היה מתפלל לפני העמוד בימים
הנוראים, לא היה אומר את התפלה לחזן שמודפסת במחזורים
"הנני העני ממעש נרעש ונפחד מפחד יושב תהלות ישראל",
כי היאך יכול לומר "נרעש ונפחד"... הלא אין זה אמת, ונאמר
(תהלים קא-ז) "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני..."

ובהזדמנות אחרת הוסיף רבי אליהו: אנו אומרים בימים
הנוראים "כי אתה אלוקים אמת ודברך אמת". פירוש: שפת
שמים היא אמת ואם האדם אינו מדבר אמת, אין שומעים
אליו כלל כי אין שם שפה אחרת מלבד ה"אמת"
לב אליהו

על דיקדוק האמת...

סיפר רבי הלל קופרמן שליט"א: "סיפרתי להגראי"ל שטיינמן
זצ"ל שאני עומד להוציא לאור את **אגרת המוסר להרמב"ם**. הוא
שאל אותי אם ראיתי מה הוא כותב על האמת והשקר, ובתוך
הדברים אמר לי: "אני אינני מכיר אדם אחד שאומר רק אמת
כל ימי חייו, הרבה אומרים אמת, אבל לא כל ימיהם!"

"לאחר שהוצאתי את הספר לאור, כשאגרת המוסר ערוכה
וסדורה בו וגם הבאתי בדברי ההקדמה את שאמר לי הרב
שטיינמן, ניגש אחד מידידי והביא את הספר לפני הרב
שטיינמן, והראה לו את שכתוב בשמו בהקדמה. קרא הרב
שטיינמן ולפתע נזעק: "זהו שקר! לא כך אמרתי!"

"למרבה פליאתו של ידידי, המשיך הרב שטיינמן ואמר:
"הוא כתב כאן בשמי ש"אין כמעט יהודי בעולמנו שדובר רק
אמת". אני לא אמרתי "כמעט" אני אמרתי ש"אין כלל יהודי
בדור הזה שאומר רק אמת..."

"כשבאתי לפני הרב שטיינמן, נזף בי על השינוי שעשיתי
בדבריו. אמרתי לו בהתנצלות שהתקשתי לכתוב שאין כלל
בדורנו אדם שאומר רק אמת. והשיב לי: "בכל זאת צריך
לדייק במה שאומרים!"

מוסף ש"ק - וישב תש"פ

עלון "איש לרעהו" פרשת בא הוקדש לעילוי נשמת
ר' מרדכי יצחק בן פרלה אסרף ז"ל

לרגל יום השלושים לפטירתו

ת . נ . צ . ב . ה .

לעשות כל מעשה מצוה, חסד והטבה לזולת, בזריזות!

נלמד מהפסוק: "ושמרתם את המצוות" (פרק יב-ז)

ודרשו חז"ל במכילתא: רבי יאשיה אומר אל תקרא כן, אלא ושמרתם את ה"מצוות", כדרך שאין מחמיצין את המצה, כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד.

ידועה החקירה: מה עדיף, האם עשיית מצוה בזריזות אף שלא בהידור, או עשיית מצוה בהידור אף שלא בזריזות. לדעת **רבי יהודה החסיד** ז"ל אין לעכב את המצוה שבאה לידו אפילו על מנת לעשותה ביתר הידור כפי שכתב (**בספר חסידים** - תתעח) בזה הלשון:

"כתוב (תהלים קיט-ח) חשתי ולא התמהמתי לשמור מצוותיך. לא יעכב אדם את המצוה עבור זה שאמרה תורה (שמת טו-ב) "זה א-לי ואנווהו" - התנאה לפניו במצוות... שלא יאמר אדם כיון שיש לו טלית לקנות, אמתין עד שיבוא לידי טלית יפה מאוד, אלא יקנה מיד טלית, אעפ"י שאינו יפה כל כך.

וזהו שכתב הרמח"ל ז"ל (במס"י פ"ז): יסוד הזריזות, שבהזדמן לפניו דבר מצוה או בעלותה במחשבתו, ימהר יחיש מעשיו לאחוז בה ולעשות אותה, ולא יניח לזמן שיתרבה בנתיים, כי אין סכנה כסכנתו, שכן כל רגע יוכל להתחדש עיכוב למעשהו הטוב.

נמצאנו למדים מדבריהם, שכל מצוה או מעשה טוב שיוכל אדם לעשות היום ועכשיו, אסור לו לדחות למחר ומחרתיים גם אם נדמה לו שאז יבצע את הדבר טוב יותר.

לפי דעה זו יתכן לדינא, שכל מצוה שאפשר לעשותה מוקדם, אין לאחרה משום הידור ד"ברוב עם הדרת מלך". ובמיוחד אמורים הדברים על מצות מילה, שאף ש"כל היום כשר למילה" (פסחים ד.) מכל מקום, זריזין מקדימין לקיימה בבוקר, ומעדיפים את הזריזות על פני ההידור, ולא ממתניים לעשותה מאוחר יותר "ברוב עם".

וכמו שכתב הגאון **רבי חיים פלאגי** זצ"ל (בתוכחת חיים לך לך): גם יש להזהר לעשות מצות מילה בבוקר, תיכף ומיד אחר יציאתם מבית הכנסת... וכך מנהג כל ישראל לעשות בבוקר. זולת כמה מקומות בכדי להמתין לנשים עד שיתקשטו, מוכרחים לאחר מצות מילה, וזה גורם איסור גדול, לאחר עד חצות היום... ולא ישמע להן בדבר הזה כלל, אלא ימול מיד אחר יציאתם מבית הכנסת ותבוא עליו ברכת טוב...

ובספר ערוך השולחן (יו"ד סימן רסב ס"ח) כתב בדומה לזה: "בשאר מצוות אין קפידא כל כך אם נאחר מעט. אבל במילה שהוא חותם אות ברית קודש ובה נכנס לקדושה, יש קפידא גדולה שלא לאחרה, ויש לנו לצווח על מנהג זמנינו שמאחרין המילה כמה שעות ביום מפי שטותים, שלא באו כל הקרואים וכדומה.

התנא באבות (פרק ב-כ) אומר: "היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים ובעל הבית דוחק". וביאר הגה"צ **רבי יוחם לייבוביץ** זצ"ל (בספרו **דעת חכמה ומוסר** - ח"א) כי "בעל הבית דוחק", היינו שהקב"ה, כביכול, אינו ממתין אלא ממחר ודוחק מאוד. אין השכינה מתעכבת אלא מדלגת על ההרים מקפצת על הגבעות, ועל האדם לרוץ ולמהר אחרי הקב"ה כביכול, עד שאין לו שהות להתעכב אף לא לרגע קט, כי אין ממתניים עליו כלל.

וכמו שאדם החפץ לפגוש את חברו העובר ליד ביתו, הרי ביודעו שהלה יעבור ולא יחכה, ודאי שכשישמע דפיקתו הראשונה יחוש בכל מהירותו לקראתו, ומיד יפסיק לשם כך כל עיסוקיו ביודעו שבהתעכבו מעט קט יעבור הלה לדרכו. על אחת כמה וכמה עליו למהר כשיודע שבעל הבית - הוא הקב"ה - דוחק ואינו ממתין עליו כלל.

והיה הגאון **רבי אברהם מאולינאב** זצ"ל דורש בדרך צחות: "עת לעשות לה' הפרו תורתך" (תהלים קיט-קכו) - כל מי שאומר "עת לעשות לה'" - שיש עוד זמן לעשות המצוה וממילא מאחר בעשיתה, אזי "הפרו תורתך" - הריהו כמפר התורה, שכן אם לא ימהר לעשות המצוה עלול להפסידה...

חשיבות הזמן...

הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן זצ"ל היה רגיל לומר **שהחפץ חיים** זכה לאריכות ימים מופלגת לא רק מפי שקצבו לו בספר החיים יותר מתשעים שנה, אלא בעיקר משום שהיה חס על כל רגע בחייו, ומנצל אותו עד תום לחפצי שמים.

וסיפר הרב מפוניבז': פעם אחת היינו - **רבי אלחנן וסרמן** זצ"ל ואני - זקוקים בעת לימודינו לעיין בספר נדיר מסויים. ובראותנו שהחפץ חיים מביא מדבריו בספר **"משנה ברורה"** סברנו שיש לו ספר זה בביתו. ביקשנו, איפוא, שישאל אותו לנו. השיב לנו הח"ח, כי אותו ספר אינו מצוי כלל תחת ידו, אלא כשהוצרך לעיין בו לקחו בהשאלה מספריית הנגיד ר' יעקב ברוידא בעיר וורשה.

משהבחין החפץ חיים בסימני פליאה על פנינו, מדוע אין לו ספר כזה בביתו, העביר הח"ח את עיניו הטהורות על מדפי הספרים אשר בחדרו, ויפן אלינו באמירה: "גם זה יותר מדי, ועד שלא אצטער על הספרים שאין לי, מצטער אנכי על הספרים שיש לי..."

"ואנחנו בשמענו את דבריו לא ידענו את נפשינו. לא הינו מסוגלים להבין, הלמאי מצטער כל כך אותו צדיק על ספרים קדושים שיש לו!"

אולם כעבור רגע של אתנחתא, המשיך הח"ח והסביר את עצמו: "הלא ספרים עולים בממון, אף ספר איננו עומד פה בארון מאליו... וכסף פרושו זמן, האדם מקדיש מזמנו כדי להרוויח את כספו, הרי א"א אחרת, והזמן הוא עצם החיים שלנו... נמצא שהנך משקיע נתח מהחיים בכדי לרכוש את הספרים האלו... במקום ללמוד תורה בעצמך, הקדשת זמן להשיג תורה הניצבת במדף... תורה של אחרים... במקום שהתורה תשכון בראש, במוח, היא עומדת בארון..."

הרב מפוניבז'

"היותר זריז הוא שינצח!"

העיד רב ליפא ברוורמן על הגה"צ **רבי מרדכי צוקרמן** זצ"ל: "מדהים היה להוכיח בשני ההפכים שהיו אצל רבי מרדכי:

מצד אחד, כל ברכה שבירך וכל מצוה שעשה, היו במתינות ובנחת. ומצד שני, כשהיה מדובר בעשיית חסד עם הזולת, היתה בו זריזות מופלאה שלא היתה מביישת צעיר עול ימים. מעולם לא דחה דבר למחר, תמיד היה עושה מיד.

בוקר אחד, מיד לאחר תפלת וותיקין, הגיע רבי מרדכי לבית הכנסת זופניק, ומסר חבילה, לגבאי בית הכנסת, שנשלחה עבורו. מחה הגבאי על הטירחה, והבהיר לרבי מרדכי כי היה בדעתו לבוא לקחתה בעצמו. וכי לא העלה בדעתו שרבי מרדכי יטרח להביאה...

אך רבי מרדכי ביטל דבריו בהניף יד: "מה יש כאן לדבר, זהו מעשה חסד. היה צריך לעשותו. והנה זה נעשה במהירות האפשרית..."

ומרגלא בפומיה, דברי **בעל התניא** (תניא פרק כו): "שני האנשים הנמצאים במאבק ומתעצמים זה כנגד זה, מי ינצח? לבטח נענה: זה שיש לו יותר כח, הוא ינצח. אבל לא כן הוא! אלא היותר זריז - הוא זה שינצח!"

יחיד ודורו

לשמור על כבודו של הזולת באשר הוא!

נלמד מהפסוק: "וירדו כל עבדך אלה אלי" (פרק י"א-ח)

וכתב רש"י (מגמרא זבחים קב.): חלק כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד פרעה בעצמו אליו בלילה, ויאמר "קומו צאו מתוך עמי". ולא אמר לו משה מתחילה וירדת אלי והשתחוית לי. כיוצא בזה אמרו חז"ל על הפסוק "ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים" (ו-ג): אמר להם הקב"ה, היו נוהגים [בפרעה] כבוד, וחלקו כבוד למלכות, אף על פי שאני צריך לעשות בו הדין. ונלמד ק"ו לעצמנו: ומה אם לפרעה הרשע, מקפיד כך הקב"ה לשמור על כבודו, אדם מישראל באשר הוא, על אחת כמה וכמה שיש לשמור על כבודו (אור יהל).

ידועה אמרת התנא (במסכת אבות פ"ד מ"א): "איזהו מכובד? המכבד את הבריות!" מדוע המכבד את הבריות הריהו "מכובד"? ביאר זאת הגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר זצ"ל (בספרו שבת מוסר) ברעיון הבא:

הרי ידוע שאדם מתכבד רק כאשר אדם מכובד מכבודו, אך כאשר מכבדו אדם בזוי, בוודאי אין זה כבוד בשבילו. מעתה, מובן, שאם יכבד באמת את הבריות כולם, ללא יוצא מן הכלל, והיה כולם אנשים מכובדים בעיניו, נמצא לדידו שאין מציאות כזו של "אדם בזוי", ואזי כל אחד באשר הוא, שיכבד את המכבד, יהיה זה כבוד בשבילו, שהרי כיבדו אדם מכובד ולא בזוי.

עד כמה יש לחוש לכבוד הבריות, רואים מתשובתו של הגאון מקוטנא - רבי יהושע טרונק זצ"ל בשו"ת ישועות מלכו (אה"ע סימן מו) וכך כתב:

בדבר השאלה על בחור ובתולה שנשתדכו, ואחר שלושה חודשים חלתה הכלה במחלת הפאקען (אבעבועות שחורות) ועבור זה נעשו פניה קמטים ונמאסת היא בעיני החתן ואינו רוצה להנשא לה... אמנם עפ"י המוסר והיראה איננו נכון לעשות כזאת (לעזוב אותה) אחר אשר בא עמה בברית (האירוסין), והיא לא פשעה נגדו בשום דבר, אין ראוי לבגוד בה ולבייש אותה על לא חמס בכפיה ולא עשתה שום עוול נגדו.

והוסיף הגאון מקוטנא: "ואם חלתה עד אשר נשחת יופיה, הרי שקר החן והבל היופי, וראוי לו ליקח את מקחו לשם שמים, ובוודאי יהיו לו בנים הגונים ויראי חטא אם תהיה כוונתו לשם מצוה ואל יהי קל בעיני החתן ואביו ואמו, בושות בתולת ישראל, וראוי להם (להורים) לדבר על לב בנם להתפייס בה, ויערב לו מקחו והיה זה שלום. עכ"ד.

"כבודו של אדם יקר מכל הון"...

הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל יצא פעם עם אחד העסקנים בקובנה לגבות צדקה עבור אדם שירד מנכסיו. ומחמת שהיה אותו אדם ידוע בעיר ומכובד על הבריות, החליטו ביניהם להעלים את שמו מן התורמים.

הם נכנסו לאחד מעשירי העיר שבטוחים היו בו שיתן להם נתינה הגונה. קיבלם העשיר בסבר פנים יפות, הכניסם לטרקלינו, הושיבם בכורסה ושאל אותם לשם מה באו אליו.

"לשם דבר שבצדקה". השיב רבי יצחק אלחנן. "לצרכי ציבור?" שאל העשיר, ורבי יצחק אלחנן השיב: "לא! לצורך יחיד"..." מי הוא זה?" שאל העשיר בסקרנות. אמר לו רבי יצחק אלחנן: "אין אנו יכולים לגלות לך. אדם חשוב הוא שירד מנכסיו ומצוה עלינו להחזיק בו".

הרהר העשיר מעט כנמלך בלבו ואמר: "רבי, הריני נותן עשרים וחמשה רובל לצדקה זו, ובלבד שיאמר לי מיהו זה שאמור לקבל את הצדקה". הביט העסקן ברבי יצחק אלחנן כאומר: סכום זה אינו דבר מועט... ואולם רבי יצחק אלחנן ענה מיד: "אין אנו יכולים לגלות"...

ראה העשיר שרבי יצחק אלחנן עומד בדעתו ואמר: "הריני נותן חמישים רובל ובלבד שיגלה לי"..." שוב הסתכל העסקן ברבי יצחק אלחנן ולחש: "רבי שמא... חמישים רובל"..." ואולם רבי יצחק אלחנן אינו מגלה.

המשיך העשיר: "הריני נותן מאה רובל!" שמע העסקן, התלהב ואמר לרבי יצחק אלחנן: "רבי, נודיע לו את שמו של פלוני ובתנאי שלא יגלה לשום אדם... הרי מאה רובל לפנינו, כמה נצטרך לטרוח ולחזר על הפתחים עד שנאסוף סכום כזה..."

ואולם רבי יצחק אלחנן לא זז מדעתו כמלא הנימה ואמר לעשיר: "אל תפציר בנו. אף אם תתן לי את כל הון ביתך, לא אגלה לך. כבודו של אדם יקר בעיני מכל כסף וזהב שבעולם".

כיון ששמע העשיר כך, נטל רשות מהעסקן והכניס את רבי יצחק אלחנן לחדר פנימי. שם שפך העשיר את כל לבו לפני רבי יצחק אלחנן. השעה דחוקה לו מאד. הוא על סף פשיטת רגל. זה מכבר רצה להכנס אל הרב לבקש עזרתו ואולם חושש שמא יודע הדבר לבריות. עכשיו שראה עד כמה הרב זהיר בכבודו של אדם, הוא מבקש ממנו, שירחם עליו ויוציאו מצרה לרווחה.

גדולי הדורות

כבוד בין חכמים

מדה טובה לתלמידי חכמים ובני תורה החולקים כבוד זה לזה בכל עת!

נלמד מהפסוק: "דברו אל כל עדת בני ישראל" (פרק יב-ג)

וכתב רש"י (מהמכילתא): וכי אהרן מדבר והלא כבר נאמר ואתה תדבר; אלא חולקין כבוד לזה לזה ואומרים זה לזה למדני, והדיבור יוצא מבין שניהם כאילו שניהם מדברים...

שנינו (אבות פ"א-א-יא): "חכמים הזהרו בדבריכם שמא תחובו חובת גלות". והקשה רבינו החיד"א זצ"ל: לכאורה היה מדויק יותר לומר: "שמא תגלו"?! אלא מבאר החיד"א עפ"י דברי חז"ל (שבת קיט): "לא חרבה ירושלים אלא על שביזו בה, ת"ח. מעתה נלמד ק"ו: אם חרבה ירושלים בשביל שביזו בה ת"ח, ק"ו שלא תבנה אם עדיין מבזים.

אמנם צריכים הת"ח עצמם בדבריהם בינם לחבריהם שלא לתת מקום לעמי הארץ לבזותם. דאם ח"ו הם הגורמים, נמצא שחטאי עמי הארץ עליהם.

הוא שאמרו: "חכמים הזהרו בדבריכם" וק"ו במעשה. "שמא תחובו חובת גלות". כלומר: חובת גלות שיש לעמי הארצות על שהם מבזים ת"ח, תהיה עליכם, לפי שאתם גורמים להם שיבזו אתכם והנכם עוברים על "לפני עור לא תתן מכשול".

הביאור יוצא מבין שניהם...

כשישב הצדיק רבי שלמאן מוצפי זצ"ל עם תלמידיו בציון הרשב"י והגו בתורה בשעות הלילה, הגיע למקום הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל עם שלושה מתלמידיו. רבי יהודה היה צעיר מרבי שלמאן בכעשר שנים.

יושבים התלמידים ומחכים שרם רבי שלמאן ימשיך להסביר את הנלמד. אך לפתע הרב שותק הוא רומז לתלמידיו להמשיך לקרוא ללא הסבר. תמהו התלמידים מאוד ושאלו: "מדוע הרב אינו מסביר?"

השיב להם רבי שלמאן בתוכחה: "כיצד יכול אני להסביר. והלא נמצא איתנו כאן ראש הישיבה רבי יהודה, ואיך אפתח פי לבאר בנוכחות גדול ממני בחכמה?"

נדהמו התלמידים לשמוע תוכחתו של רבי שלמאן. הם פנו לרבי יהודה בבקשה שיסביר להם את הנלמד. אך הוא סירב, באומרו כי רבי שלמאן גדול ממנו בשנים ובחכמה!

לבסוף עשו מין פשרה ביניהם: כל אחד מהם קרא והסביר קטע אחר. **עולמו של צדיק**

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

נר-נשמה חי

עבודה זרה רח"ל. אך בשלב זה רבי צבי לא ידע מכך. במהלך הנסיעה המשיך רבי צבי לגשש בעדינות לכיוון ליבו, ולתת לו להבין שגם אם לא מצאו את המצבה, קיימים הרבה דרכים למקום יתברך.

הוא ביקש לדעת אם הוא חושב על כיוון שכזה - - - שתיקה רועמת השתררה ברכב במשך כמה דקות, עד שהאדם החליט לחזור ליהדותו. והא ראייה: כן הוא השיב לשאלת הרב בשאלה משלו - כדרכם של יהודים...

"נו, אז מה אני צריך לעשות בקשר לזה?" שאל הנכד. על מנת שהשינוי יהי' אמיתי, יסודי, העדיף רבי צבי להשיב את הכדור למגרש שלו. ביקש ממנו לחשוב איזה צעד משמעותי לכיוון היהדות הינו הכי ביצועי מבחינתו.

* * *

חלף שבוע והאדם מתקשר להתעניין בשלום רבי צבי, שוחחו על הא ועל דא ובזה הסתיימה השיחה.

חולף לו שבוע נוסף והוא שוב מתקשר להתעניין בשלום הרב. רבי צבי שידע עד כמה מדובר באדם טרוד, סבר שהשיחה תיכף תזרום לאפיק מעשי כלשהו אך לשווא.

כאשר האדם העסוק הזה התקשר בשלישית "להתעניין בשלום הרב" זו כבר הייתה מעין הכרזת גְּשָׁלוֹת לקבל כל מה שיטילו עליו.

"יש לך לאחרונה זמן מיותר להתעניין בשלומי?" שאל רבי צבי בסרקזם. הוא השיב שברצונו ללמוד יהדות... על-אתר הם קבעו לימוד משותף בחברותא.

* * *

בהזדמנות, כאשר חלפו השניים ליד ביתו של היהודי התעניין רבי צבי בחייוך "למה אתה לא מזמין אותי אף פעם לביתך?" האישי זע באי נוחות והרב קלט שיש דברים בנו (וליתר דיוק: בגוי)

כאשר נכנס הביתה הזדעזע לגלות צלבים רח"ל בכל מקום. רק בשלב זה שמע את האמת הנוראה שמדובר ב...משומד שרוצה לשוב לחיק אביו שבשמיים. על אתר הורה לו לסלק את כל סממני העבודה זרה מביתו, ושלה אותו לטבול במקווה - כמנהג שנוהגים עם משומד שחוזר לעם ישראל. עד מהרה עיטר האישי את פתח ביתו במזוזה מהודרת וקיבל על עצמו שמירת שבת קודש.

ואז שמח הרב לשמוע ממנו משפט מרגש שהצדיק את כל ההשקעה:

"אם בתור הנצר האחרון של המשפחה לא הצלחתי להדליק נר נשמה על קבר הסבא - אשמש בעצמי כנר נשמה!"

אם 'בלארוס' מזכירה לכם רק הפגנות המוניות מול "הרוזן האחרון של אירופה", אתם מוזמנים להצטרף למסע קצר שיאיר בפניכם את ה'איש-לרעהו' של המדינה הקומוניסטית האחרונה ביבשת:

פְּרָבְרִי עיר-הבירה 'מינסק', בית החיים היהודי הקטן סילוביצי'.

שתי דמויות מסתובבות סביב המצבות שוב ושוב. הם מְחִוִים בידם ימינה, שמאלה ושוב ימינה. מסתובבים, גוהרים מעל מצבה דהויה בניסיון לצרף שברי אותיות - אך לשווא.

כפור שולט בכל, מעילי החורף לא ממלאים את תפקידם (בשעת כתיבת השורות שורר במינסק מינוס 12 מעלות, ובלילה צפוי מינוס 19...) רוחות עזות מְקִשׁוֹת על המלאכה והאצבעות קופאות. הם מתאמצים קשות אך מבוקשם לא נמצא.

מי השניים אשר משוטטים בין המצבות הישנות? הראשון הוא הרב הגאון **רבי צבי ביכמן** שליט"א - רבה הבלתי נלאה של בלארוס, והשני - יהודי מקומי.

קְדָמָה לסיור בבית הקברות, שיחה טלפונית שהגיעה לרבי צבי. היה זה יהודי יליד בלארוס, שמתגורר בישראל, אשר סיפר כך:

אבא שלי זכרונו לברכה קבור בבית הקברות סילוביצי', וכבר שנים רבות שאף אחד לא פקד את הקבר. ה'אירציט' הולך ומתקרב, ואני מבקש שתתקשרו לבן שלי שמתגורר בבלארוס ולבקש ממנו לפקוד, יחד אתכם את הקבר. אני מתחנן שהבן שלי - הנצר האחרון של המשפחה - ידליק נר זיכרון מעל הקבר של סבא שלו!

כפי שכבר קראתם, הוא נעתר למשימה - אך למרות המאמצים הרבים לא אותרה על ידיהם המצבה.

* * *

חזרנו למינסק - סיפר רבי צבי - בדרך הבהרתי לנכד שככל הנראה אפסה תקווה לגלות את הקבר. מסתבר שברבות השנים הקימו עליו מבנה.

נו אז מה הלאה? - שאלתי.

הוא לא הבין את השאלה. הלוא אני עצמי קבעתי שאפסה תקווה!

חזרתי באוזניו על דברי אביו שנאמרו לי בטלפון אודות "הנצר האחרון" של המשפחה שמתגורר בבלארוס, ושוב גישתי בעדינות "אז מה הלאה?"

הוא לא הבין את השאלה, "מה הלאה?! לא מצאנו את הקבר אז אני חוזר כעת הביתה!"
-"אבל לאיזה בית?!"

יחלוף עוד זמן רב עד שתצוף מלוא המשמעות של השאלה המחרידה "לאיזה בית?!" שכן באותה שעה עדיין היה ביתו של היהודי, של "הנצר האחרון", עמוס בצלבים ובדיוקנאות של

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**